

Szegő Szilvia: EMLÉKEZTETŐ a 2017 február 3-ai ülés nyugdíjvitájáról

Az ülés előadója, Szegő Szilvia egybevetette a gyermekvállalás nyugdíjban történő elismerésének három modelljét, azok értékrendszerét és a változtatásokra irányuló javaslatokat. Két javaslat – Botos házaspáré valamint Szegő-Giday szerzőpárosé - kifejezetten a nyugdíjrendszer generációs egyensúlyának megteremtésére irányult. Mindkét álláspont lényege, hogy a nyugdíjrendszer fenntarthatóságának feltétele, hogy felnövekedjék az a generáció, melynek teljesítményei fedezetet nyújtanak az időskori nyugdíjhoz.

A Botos házaspár konkrét javaslata a nyugdíjrendszer – fenti értékek alapján történő – gyökeres átalakítására, reformjára irányul. A nyugdíjreform tenné azt lehetővé, hogy a szülők nyugdíjában reális összegben jelenjen meg a felnevelt és iskolázott gyermek materializált „értéke”. A gyermekteleneket pedig az állam arra ösztönözné, hogy „megmaradó pénzüket” nyugdíj megtakarításra fordítsák.

A Szegő-Giday koncepció a jelenlegi nyugdíjrendszer fenntartása mellett javasolja annak korrekcióját a szándékolt értéküzenettel. A korrekció nem az iskolázott gyermek értékét arányosítaná be a nyugdíjban, hanem havi fix összegű nyugdíjkiegészítést juttatna a dolgozó gyermekek után (alapkoncepció szerint) az anyának. A kifizetés jogalapja a dolgozó gyermek államháztartási hozzájárulása. A modell a „miből mit és kinek fizetnek” logikára épül.

A Tóth I. János koncepció változatlanul hagyná a nyugdíjrendszert, de az adózásban érvényesítené a szülői áldozatokat. A javaslat szerint a dolgozó gyermeknek joga lenne személyi jövedelemadója meghatározott százalékát a szülők javára felajánlani. Az állami szabályozás képviselné a társadalmi szempontokat, az adó egy része feletti döntési lehetőség pedig az egyénnek döntési jogát. Ez a javaslat – az előzőekkel szemben - nem irányul az öregedés okozta rendszerkockázat kezelésére.

Az előadás élénk együttgondolkodást váltott ki. A hozzászólók alapvetően egyetértettek azzal, hogy a gyermekvállalást érvényesíteni kell a nyugdíjrendszerben. Annak kidolgozásához számtalan szempont merült fel. Így az, hogy tekintettel kell lenni a gyakori válások miatt kialakult súlyos helyzetekre, különösen arra, hogy az apák – pl. lakhatás híján - nehéz anyagi helyzetbe kerülhetnek. Fontos a gyermekeket egyedül nevelőkre (főleg anyák, de apák is) tekintettel alakítani a szabályozást. Azt is különösen alátámasztandónak tartották, hogy alapesetben miért az anyákra címeznék a nyugdíjkiegészítést (a szerzők azzal érveltek, hogy a gyermekvállalás és családi terhek miatt a nők nyugdíja alacsonyabb). E tekintetben a szabályozásban fontosnak tartották a rugalmasságot, az élethelyzetek figyelembe vételét. Aggodalomra adott okot az, hogy az egyik szülőre irányuló szabályozás ellentmond a műhely „hitvallásának”, ami a családi egység fenntartására irányul. A modellek számszerűsített bemutatását is fontosnak tartották. Felvetődött a három koncepció ötvözésének kérdése is. A személyi jövedelemadóból szülőknek átutalható pénzzel kapcsolatban problémaként vetődött fel az, hogy ez a rendszer tovább növeli az amúgy is túl nagy társadalmi különbségeket. Ezt korrigálandó született az a javaslat, hogy maximálni kellene az átutalható összeget. A transzfer jövedelemmel kapcsolatban pedig hangsúlyozták, hogy az ne legyen adóztatható. Végül olyan álláspont hangzott el, hogy mind a három koncepció munkálatai folyjanak tovább, tekintettel arra, hogy azok időzítései és előkészítő munkálatai egymásra épülhetnek. Az adózási modell kiegészíthetné a nyugdíjmodellt. A Botos házaspár modellje hosszútávon érvényesíthető. A Szegő-Giday modell konkrétsága és gyakorlatiassága elősegíti, hogy a szándékolt irányban elmozdulás történhessen. Akár első lépésben úgy, hogy a szülők karácsonyi többlet „nyugdíj bonuszban” részesülhetnének.